

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University, Ahmedabad

Term-End Examination : January-2026

Course Name : B.Ed. (ODL)

**Subject Name : ભારતમાં પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણનો વિકાસ
(ફરજીયાત)**

Subject Code : ES-121

Date : 16-02-2026

Time : 11:30AM TO 01:45PM

Max Marks : 70

પ્રશ્ન-1. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

પ્રશ્ન-1 પ્રાથમિક શિક્ષણના હેતુઓ સમજાવો તથા ફરજીયાત પ્રાથમિક શિક્ષણ અમલીકરણ સાથે સંબંધિત આનુષંગિક પ્રશ્નો પર ચર્ચા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-1 નિરક્ષરતાના કારણો શાલેય તથા બિનશાલેય વિગતવાર સમજાવો.

પ્રશ્ન-2. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

પ્રશ્ન-2 અનુસૂચિત જાતિ એટલે શું? અનુસૂચિત જાતિના બાળકોની સામાજિક સમસ્યાઓ વિસ્તૃતમાં સમજાવો.

અથવા

પ્રશ્ન-2 સ્ત્રીઓની સામાજિક સમસ્યાઓ દૂર કરવા માટેના ઉપાયો જણાવો.

પ્રશ્ન-3. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

પ્રશ્ન-3 નિરક્ષરતા નિવારણ માટેના ઉપાયો વિગતવાર સમજાવો.

અથવા

પ્રશ્ન-3 પ્રાથમિક શિક્ષણમાં પ્રાદેશિક અસમાનતાની સમસ્યા તથા શિક્ષકોના રહેઠાણ સંબંધિત સમસ્યાઓ અંગે વિગતવાર સમજાવો.

પ્રશ્ન-4. નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો જવાબ આપો.

(14)

પ્રશ્ન-4 નિરક્ષરતા નિવારણને અવરોધતા પરિબલોની ચર્ચા કરો.

અથવા

પ્રશ્ન-4 રાષ્ટ્રીય શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ (NCERT) ની રચના અને સ્થાપના સમજાવો તથા તેના કાર્યક્ષેત્ર, ઉદ્દેશો અને વિવિધ વિભાગોને વિગતે સમજાવો.

પ્રશ્ન-5. ટૂંકનોંધ લખો (કોઈપણ ત્રણ)

(9)

1. ભારતનું રાજ્યબંધારણ તથા પ્રાથમિક શિક્ષણ
2. ખોડખાંપણવાળાં બાળકોના શિક્ષણ માટે કરવામાં આવેલા પ્રયત્નો
3. કોઠારી પંચ દ્વારા સૂચવેલી ભાષાકીય નીતિમાંથી ઊભી થયેલી મુખ્ય સમસ્યાઓ
4. શિક્ષકની તાલીમ
5. માધ્યમિક શિક્ષણ ધારાનું મહત્ત્વ

પ્રશ્ન-6. નીચેના પ્રશ્નોનો જવાબ આપો.

(5)

1. એક શિક્ષકવાળી શાળાના ત્રણ પ્રશ્નો જણાવો
2. ઢેબર પંચની મુખ્ય બે ભલામણો જણાવો.
3. ગ્રાન્ટ ઈન એડ કોડ એટલે શું?
4. રાજ્ય શૈક્ષણિક સંશોધન અને તાલીમ પરિષદ ના બે ઉદ્દેશો જણાવો.
5. જિલ્લા શિક્ષણ અધિકારીના કોઈ પણ બે કાર્ય જણાવો.
